

**OCTAVIAN PALER AND THE CONFESSION AS LIBERATION FROM DEATH,
LONELINESS AND EXISTENTIAL TURMOIL**

Lidia Ghiulai, PhD Student, University of Oradea

Abstract: Octavian Paler was always tormented by the reality of death, therefore he loved life with a desperate urge of the one who knows he has it for a short time and should grasp as much from it as he still can. He felt that nothing else except the confession is able to empower him to get rid (at least for short time) of the thrill of death. Furthermore, to know about what love feels like in its depth, Octavian Paler indulged himself in a sore and long inner solitude that rendered him solidary with the human deepest existential questions.

Keywords: *thrill of death, life, love, solitude, existential quest.*

The thrill of death is a recurrent theme with Octavian Paler and it appears in all his works. He is obsessed with understanding why life was given to us and what's the purpose of trying to give it a direction, if it is possible to love and be loved without feeling what solitude is. If I were to choose one book of this writer that 'fills in all the blanks' regarding the above, I would say it is *Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache*¹. Of course that many other books of him are, even partially, confessions that help us made a good portrait of the man that Octavian Paler was. The author has the courage to reveals all of his fears, all of his torments and all of his questions regarding the sense of life and the mystery of death, the pursuit of happiness, the need of solitude and the importance of searching answers for what you've asked yourself.

First of all, though, I'd want to bring into discussion the confession as a literary species. A very interesting opinion is the one of Maria Zambrano², who considers it as being an unstoppable manifestation of pain and sorrow that need to be shared in order to be relieved of them. In a confession we have the full dimension of a man that suffers and feels the urge to throw away from his satchel with sadness all the grief (or happy moments), doubts (or revelations) and illusions (or dreams) as if this could save his soul from turmoil. It is important, when we study a confession book to try to understand the resorts that lies at its foundation. Why and what is it intending to reveal/ to hide within words? What kind of contract signs the author with the reader?³ What key should we use to read them? Are they all a fragmentary confession of a life or are they separated from the book with confession of the

¹ Octavian Paler, *Convorbiri cu Daniel Cristea-Enache*, ed. a II-a, Iași, Ed. Polirom, 2012. The first edition of the book was entitled *Convorbiri cu Octavian Paler* and was published at Ed. Corint, 2007 and the author was Daniel Cristea-Enache. Probably it has been changed for various reasons, including the fact that the book was mostly written by Octavian Paler and Daniel Cristea-Enache was just a 'trigger' that 'pushed' the themes of the dialogues in certain directions and nothing more. Another reason might be the fact that Octavian Paler is an author that, even after his death, draws a large numbers of readers of all ages and intellectual levels.

² Maria Zambrano, *Confesiunea – gen literar*, trad. De Mariana Sipoș, Timișoara, Ed. Amarcord, 2001, 95 p.

³ See Philippe Lejeune, *Pactul autobiografic*, trad. Irina Margareta Nistor, București, Ed. Univers, 2000, 384 p. Philippe Lejeune brings in attentions at least three types of pacts that can be settled between an author who confesses (and writes an autobiography) and his reader: autobiographical, referential and phantasmatic. Of course there are others criteria that are to be considered, such as the initial model, the authenticity, the identity of the author and the narrator, the similarity of the real person with the character, the given motivation for the written text etc. The most important thing is to put the confession within its original given context (socially, culturally, historically and morally speaking) and try to understand the whole background of it.

given author? Some questions – and any other that can rise on the spur of the moment – that are to be considered if we want to understand if a book is a honest autobiography or is it just part of the large ‘autobiographical space’, to take one of Philippe Lejeune’s formulas. Is the book a real confession or is it just a fictionalized one (personal novels) or a tricking pseudo-autobiography (memories, personal diaries etc.). It is also an important task for the reader (at least a try) to figure out how much is subjective perception of the events/ emotions and how much is a realistic account of the facts.

Considering all the above (even though it is general and short), let’s take a glimpse at Octavian Paler’s confession and try to understand what urge/ desire is it its spring. Clearly we cannot speak about having not even one of his books to call ‘autobiography’ even though he wrote no less than 19 volumes and all of them give us hints about him!⁴ He wrote mostly essays regarding mythology or social issues, debating especially with the purpose to discover himself in the light of the issues he brought into discussion and to understand the world, the universe and its mysteries. As I said though, all the books come with details about the man behind the covers: a personal opinion about an interpretation of a certain myth, a recollection from one of his journeys outside the country, a thought regarding a social event (like the collapse of communism), an idea of the implications a word carries within, a hope, a dream or a sadness regarding the human kind.

Octavian Paler feels the urge of the confession because he realizes that this is a form of survival of the spirit. The word has power in itself; it is a kind of totem that makes life to bloom and death to pale. Life is a good opportunity to chase and hunt down a destiny. And this means for the author to ask question and to speak, to say out loud his observations regarding it. As I was curious, I took time during my study of the works of Octavian Paler and sought all the references to life, death, love, desert and solitude (especially) that make sense by themselves (and there are even more that are to be considered in a large fragment). The quotations that I found are so many that an entire book could be built up just with these! Everything is a source of meditation about the purpose of life, its shortness and its beauty. Death and solitude are counteracted to life and love not because this is a way to get rid of the first ones, but because they highlight the importance of the last. What is interesting to follow in Octavian Paler’s work is that even though he calls himself a solitary dilettante, he admits to fear too much solitude. And he still searches for it because he realizes that great spirits took time to confront themselves in quiet and inner dialogue that revealed the fears, the worries and the to fight with the first ones.

It would be almost useless to quote Octavian Paler here, because many of the words he says could be gathered in a book with words of wisdom – his reflections are deep and indulge the reader to question himself regarding the same aspects of life or to enlighten a certain new answer. I want, though, to put here a few words of the author that could give us an idea about his perspective. Of course that the selection is kind of subjective (and very short), but I hope it will reveal an author who really loved life and was afraid not of death itself, as of a fade fate instead of achieving a destiny, an author who wanted to love and yet escaped, every single time he had the chance, in solitude and despair... It is a selection that takes a glimpse in some

⁴ Yes, even if I think about his 2 novels, I dare to say there are clues that make us think that something from there is similar to the author’s life/ way of thinking life...

of his work that shows us his perspective of time, destiny, recollections and all the previously announced themes).⁵

In *Drumuri prin memorie*, pref. de Antonio Patraș, Ed. a 3-a, Iași, Polirom, 2009

- „Oare nu tocmai moartea a creat în om nevoia de durabil? Cum ar fi arătat o lume cu oameni lipsiți de dorința de a lăsa ceva după ei?”, p. 341

In *Mitologii subiective*, pref. de Daniel Cristea-Enache, Ed. a 3-a, Iași, Polirom, 2009

- „prima trădare o săvârșim cu memoria noastră”, p. 151
- „în același pământ se află și viața, și moartea, și deva hrănitore, și indiferența”, p. 153
- „nu voi crede că este de invidiat o fericire abstractă când viața ne oferă un adevăr care poate fi strâns în brațe.”, p. 164
- „fiecare moarte închide un cerc...”, p. 218
- „despre moarte n-ar trebui să vorbim altceva decât ne îndeamnă viața. Abia piramidele ne amintesc cât de fragili suntem; ele care au promis veșnicia. Dar măreția unei piramide nu stă în arta ei, ci în himera și zădărnicia ei.”, p. 233
- „O, și zeii se tem de destin. Pentru că destinul nu are chip, iar zeii se tem ca și noi de orice nu are chip. De aceea se tem și de memoria oamenilor. De aceea au creat râul Lethe la marginea Infernului, ca oamenii să uite. După ce și-au pierdut amintirile în valurile Lethe nu mai sunt primejdioși. Nu vor mai ști că au trăit; fără memorie, vor fi fără destin. [...] negrele erinii care nu ne dau voie să uităm; cine poate uita nu va simți dogoarea destinului urmărindu-l; [...] nu putem începe să murim decât uitând.”, pp. 284 – 285
- (monolog Oedip) „destinule este opera mea. Căci orice drum pleacă dintr-o răspântie unde ni s-a cerut un răspuns.”, pp. 306 – 307

In *Apărarea lui Galilei*, pref. de Bianca Burța-Cernat, Ed. a 3-a, Polirom, 2009

- „În fiecare clipă pământul ne spune același lucru, că moartea e lipsită de duioșie”, p. 37
- „Alții pot declara cu trufie o dragoste de viață de care eu trebuie să mă rușinez.”, p. 52
- „Această lume nu poate fi absurdă câtă vreme recunoaștem că ea s-a născut din iubire.”, p. 52
- „Singura surpriză pe care o mai pot avea acum este moartea. În rest, le-am încercat, probabil, pe toate.”, p. 54
- „– Ce bravură e aceea să accepți moartea când nu mai ții să trăiești?”, p. 70
- „sunt, poate, în felul meu, un fanatic. Nimeni nu mă va clinti din credința că n-am altă viață ca să o pot disprețui pe asta, pe care mi-am apărat-o.”, p. 82
- „poate că acesta e singurul destin: ceea ce ținem minte.”, p. 86

⁵ I considered that the quotation are to be given in Romanian, because they will make much more sense – Octavian Paler has a unique way of choosing the words in a manner that doesn't leave much space for rewriting (better) his phrase – that's why sometimes it is very difficult to comment upon his words. After reading him, it is difficult to find proper words to reformulate what he says without losing the basic idea and the feeling the text gives.

- „fără pământ, cerul nu mai prețuiește nimic.”, p. 105
- „Mă tem că e greu să folosim un limbaj simplu în legătură cu moartea. Adevărurile simple aparțin vieții.”, p. 110
- „Moartea mi se pare și acum un mister respingător. Dar ca să înțelegem mai bine unele lucruri, trebuie, poate, să fim mai întâi vinovați.”, p. 113
- „Nu e oare un curaj și mai mare să trăiești și să suferi decât să arzi pe un rug?” p. 118
- „în afară de adevăr, viața mai are și alte puncte de sprijin. ... în orice destin, hotărâtor e echilibrul dintre iubire și disperare.”, p. 124
- „ați uitat esențialul. Că viața e ultimul lucru pe care-l dai.”, p. 128

In *Scrisori imaginare*, Ed. a 5-a, Iași, Polirom, 2010

- „Am înțeles demult că nu eludăm moartea nevorbind despre ea și că nu iubim mai mult viața recunoscând numai sărbătorile ei.”, p. 80
- „Niciodată nu vom putea fi convinși că moartea e remediul. Nici greșelile, nici ironiile nu ne pot face să uităm cu totul că iubirea există.”, p. 81
- „viața are totdeauna dreptate, oricum am lua-o”, p. 91
- „Viața, cel puțin așa cum văd eu lucrurile, e un șir nesfârșit de țărături, de certitudini succesive. O certitudine câștigată? Suntem fericiți debarcând pe țărmul ei. Rămânem o vreme, apoi într-o zi auzim un zgomot ciudat, [...] Atunci ne hotărâm, ne ridicăm, [...] curând vom fi în mijlocul oceanului, scrutând orizontul în speranța că vom zări noi, primii, dunga neagră a pământului. [...] uneori, regretăm [...] dar înțelegem apoi că nu se putea altfel, îndoielile nu ne-ar fi dat pace și trebuia să pornim la drum ca să obținem o nouă certitudine. E singurul mod în care ne putem obține liniștea.”, p. 209
- „[viața] nu se sinchisește de maxime frumoase. Ea ne-a obligat să înțelegem că are uneori nevoie nu de orice adevăr, ci de un adevăr exprimat cu vehemență.”, p. 225

In *Caminante. Jurnal (și contrajurnal) mexican*, pref. de Radu Pavel Gheo, Ed. a 3-a, Iași, Polirom, 2010

- (despre „miezul tragediei aztece”) „numai moartea putea ține dreaptă balanța vieții și a lumii.”, p. 39
- „Quetzalcóatl a ținut să cunoască toate durerile lumii, iar asta l-a ajutat să vadă că viața și moartea se condiționează reciproc, cum se condiționează suferința și speranța.”, p. 54
- „Obișnuit să mă tem de moarte, m-am mirat s-o văd, în Mexic, sărbătorită. ... e vorba de o încercare de a exorciza frica, de a o reduce la proporții care pot fi îndurate.”, p. 62
- „Din moment ce tot murim, cel puțin să nu ne lăsăm umiliți de moarte, pare să fie logica mexicană. Singurul lucru pe care i-l putem opune este un obraz destins. ... fără un sceptor ironic, moartea ar fi de neîndurat.”, p. 63
- „există o logică în faptul că iubim mai mult viața după ce descoperim că o vom pierde.”, p. 100
- „nicăieri [ca în Mexic] n-am putea găsi un loc unde jocul cu moartea să fie amestecat cu atâta soare și unde chiar fluturii de piatră fac, parcă, zgomot din pricina acusticii

speciale. Nu suntem pentru totdeauna pe pământ: doar puținel aici, zice un cântec vechi, dar acest puținel aici este singura bogăție de care dispunem.”, p. 212

In *Viața pe un peron*, pref. de Daniel Cristea-Enache, Ed. a 5-a, Iași, Polirom, 2011

- „Moartea pune punct și iubirilor și luptelor. Fiecare rămâne atunci cu cât a iubit și cu cât a luptat. Mai are timp, poate, dpar să regrete că n-a iubit și n-a luptat destul sau că a trăit ca un șarpe singur, care nu și-a găsit alt șarpe cu care să se iubească sau să se lupte.”, p. 169
- „Ca să dezlegi hieroglife, trebuie să renunți la o parte din viață. Și trebuie să alegi. Ți trăiești viața sau o înțelege? Una din două. Nu poți, se pare, să le ai pe amândouă.”, p. 174
- „[omul] Rezistă la multe, dar câteodată îl doboară golul din jur. ... Moartea nu-i vine dinafară, ci dinlăuntru.”, p. 190
- „când moartea nu e mister, e oribilă.”, p. 288